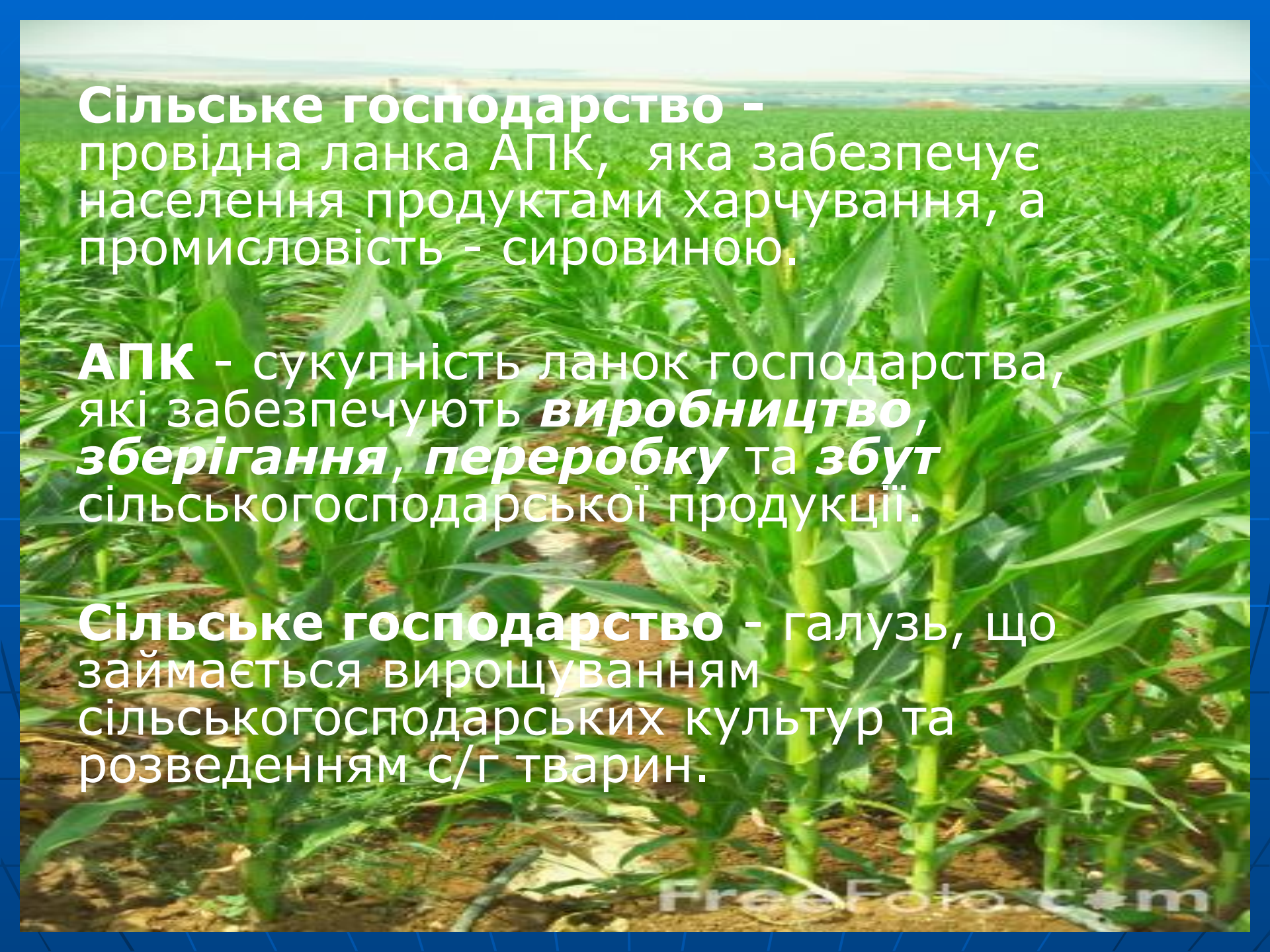

Сільське господарство

Сільське господарство -
провідна ланка АПК, яка забезпечує
населення продуктами харчування, а
промисловість - сировиною.

АПК - сукупність ланок господарства,
які забезпечують **виробництво**,
зберігання, **переробку** та **збут**
сільськогосподарської продукції.

Сільське господарство - галузь, що
займається вирощуванням
сільськогосподарських культур та
розведенням с/г тварин.

Склад АПК

- **Сільське господарство;**
- **Галузі, що переробляють сільськогосподарську продукцію** (харчова і легка промисловість);
- **Виробництво засобів виробництва**
 - сільськогосподарське машинобудування
 - виробництво устаткування для харчової і легкої промисловості
 - ремонт техніки
 - хімічна промисловість (мінеральні добрива, отрутохімікати, засоби захисту рослин)
- **Виробнича і соціальна інфраструктура**
 - заготівля, транспортування, зберігання с/г продукції
 - торгівля й громадське харчування
 - освітні й наукові заклади, які готують працівників і розробляють наукові проекти

Умови, що необхідні для розвитку сільського господарства

Природно-географічні

агрокліматичні

земельні

водні

біологічні

Соціально-економічні

Економічні (розвиток міжгалузевих зв'язків АПК, густота транспортної мережі);

Демографічні (густина населення, рівень забезпеченості трудовими ресурсами);

Технологічні (рівень розвитку промисловості);

Наукові (досягнення генетики, селекції, агрономії).

Галузевий склад сільського господарства

Земельний фонд – 60,4 млн. га

Землі несільськогосподарського призначення – 30%

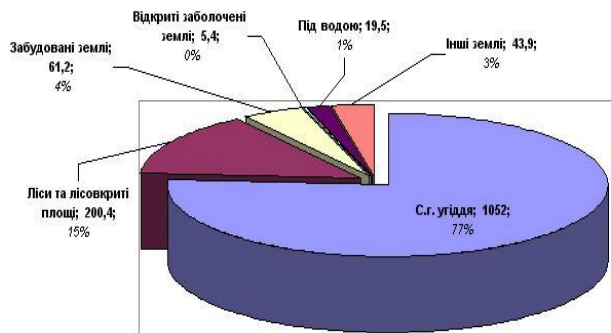
Сільськогосподарські угіддя – 70 % (42,3 млн. га):

Рілля – 33,9 млн. га (56 %);

Пасовища – 4,8 млн. га ((8 %);

Сіножаті – 2,4 млн. га (4 %);

**Сади і виноградники –
1,2 млн. га (2 %)**

Шляхи розвитку сільського господарства

```
graph TD; A[Шляхи розвитку сільського господарства] --> B[Екстенсивний]; A --> C[Інтенсивний];
```

Екстенсивний

Збільшення площі під посіви та пасовища або збільшення поголів'я худоби при невисокій врожайності рослинництва та продуктивності тваринництва.

Інтенсивний

Збільшення урожайності культур та продуктивності за рахунок капіталовкладень в механізацію, хімізацію, меліорацію;

Створення ефективних виробництв з переробки с/г продукції;

Використання досягнень у галузі науки і технології.

Проблеми розвитку сільського господарства України

- **Екологічні проблеми:** деградація ґрунтів (ерозія ґрунту, вторинне засолення, забруднення пестицидами, радіоактивне забруднення, неправильна агротехніка);
- **Соціально-економічні проблеми:** низький розвиток соціальної інфраструктури у сільській місцевості;
- **Економічні:** скорочення сільськогосподарського виробництва, велика розораність території внаслідок екстенсивного шляху розвитку;
непродумані меліоративні заходи;
нераціональне використання мінеральних добрив;
низький рівень механізації в господарстві,
застаріла техніка,
висока частка ручної праці;
величезні втрати продукції при транспортуванні та зберіганні.

Галузева структура рослинництва

Рослинництво

Зернові (в
тому числі
круп'яні й
бобові)
культури

Кормові
культури

Кartoпля,
овочево-
баштанні
культури

Технічні
культури

Плодові та
ягідні культури,
виноградарство

Географія рослинництва

Зернові – пшениця, ячмінь, кукурудза, жито, овес, просо, рис.

- **Пшениця** – 20% посівних площ зернових культур (6 млн. га), 50% валового збору – лісостеп і пн. частина степу
- **Ярий ячмінь** - друга за площею посівів та валовим збором зернова культура - степ, лісостеп, Крим, гірські р-ни
Врожайність 12-30 ц/га
- **Кукурудза** – третя за площею посівів і 15% валового збору зерна; врожайність 45 ц/га – лісостеп, Закарпатська, Чернівецька і Одеська області
- **Жито** - 2% площі зернових - Полісся, західні області України
- **Овес** - Полісся, Прикарпаття

Кукурудза

Ячмінь

Круп'яні культури

- **Гречка** – 3% валового збору зернових; врожайність - 10 ц/га, лісостеп, Полісся
- **Просо** - степ, лісостеп
- **Рис** - на поливних землях (чеках) у районі Північно-Кримського каналу, Криму, Миколаївській і Херсонській областях

Зернобобові культури: горох, люпин, вика, соя, сочевиця, квасоля, нут (баранячий горох);

- **Нут** - 30% білка і 8% олії, використовується як харчовий продукт і корм для худоби
- **Горох** - південь лісостепу, північ степу
- **Соя** – Полісся, лісостеп
- **Люпин** - Полісся

Нут

Гречка

Горох

Соя

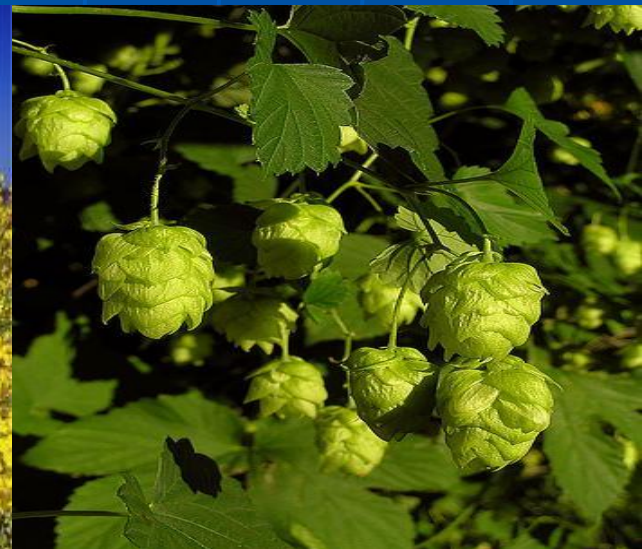
Технічні культури

Олійні – соняшник, ріпак, кунжут;

Цукроносні – цукровий буряк;

Волокнисті – льон-довгунець;

- **Соняшник** – степ (Запорізька, Дніпропетровська, Донецька обл.); врожайність 20 ц/га
- **Ріпак** – 1,3 млн. т, посівні площі збільшуються;
- **Цукрові буряки** – половина площі під технічні культури, посіви скорочуються; лісостеп, північ степової і південь Полісся; врожайність 300 ц/га;
- **Льон – довгунець** – Полісся, Передкарпаття;
- **Льон-кучерявець** – степ;
- **Хміль** – Житомирська, Рівненська, Львівська, Вінницька обл.;

- **Картопля** – зайнято 1,6 млн. га, врожайність 125 ц/га; валовий збір - 15 млн. т; Полісся, Вінницька, Львівська, Сумська обл.;
- **Овочівництво:**
 - північна частина – буряки, морква, капуста, огірки;
 - південна частина – помідори, баклажани, перець, цибуля;
- **Баштанні** – кавуни, дині; Херсонська, Миколаївська, Одеська обл., Крим;
- **Садівництво** – на всій території;
- **Виноградарство** – Крим, Одеська, Миколаївська, Херсонська, Закарпатська обл.

ТВАРИННИЦТВО

- СКОТАРСТВО
- СВИНАРСТВО
- ВІВЧАРСТВО
- ПТАХІВНИЦТВО
- ІНШІ ГАЛУЗІ (РИБНЕ ГОСПОДАРСТВО,
БДЖІЛЬНИЦТВО,
ШОВКІВНИЦТВО,
КРОЛІВНИЦТВО,
КЛІТКОВЕ ЗВІРІВНИЦТВО)

Структуру, розміщення та спеціалізацію тваринництва визначає кормова база:

- **Кормові культури** - конюшина, люпин, люцерна, кукурудза на силос, кормовий буряк, соя;
- **Зернофуражні культури;**
- **Природні угіддя** – луки та пасовища.

Скотарство

■ Напрями спеціалізації:

- м'ясо-молочний
- молочно-м'ясний
 - молочний
 - м'ясний

- Породи худоби: чорно-ряба, симентальська, червона степова;
- Поголів'я – 6 млн. голів (2008 рік);
- Молочного, молочно-м'ясного напрямку – приміські зони, Полісся;
- Молочно-м'ясного, м'ясо-молочного, м'ясного – степові р-ни

Свинарство

- **Напрями спеціалізації:** м'ясо-сальний, сальний; Полісся, лісостеп, степ.
- **Породи свиней:** українська біла, українська степова, миргородська.
- **Поголів'я** – 7 млн. голів;
- Найбільша кількість – у Черкаській, Київській, Вінницькій, Донецькій областях.

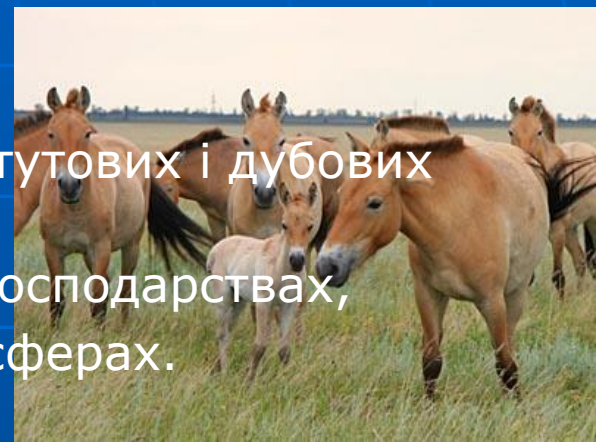
Вівчарство

- **Вівчарство** – гірські і степові р-ни;
Напрями – тонкорунне та напівтонкорунне дає вовну;
(**породи овець** – прекос, цигайська, асканійська;
м'ясо-вовняне; овчино-шубне;
- **Птахівництво** – кури, гуси, качки, цесарки, перепели, страуси.
Напрями – яйцевий і м'ясний; 206904 тис. голів (2008 рік);
Поширене в приміських зонах;
Найвищий рівень – Київська, Дніпропетровська, Донецька обл.

Інші галузі

- **Рибне господарство** – на базі ставків, водосховищ Дніпра, Дністра та ін. річок;
- Розводять – сазана, ляща, білого амура, судака, товстолобика, щуку, осетрових, форель;
- **Кліткове звірівництво** – нутрії, норки, чорнобурі лисиці; лісостеп, західна Україна;
- **Бджільництво** – степ, лісостеп, Карпати;
- **Шовківництво** – степ, лісостеп; розведення тутових і дубових шовкопрядів;
- **Конярство** – використовується в приватних господарствах, у спортивній, природоохоронній, військових сферах.

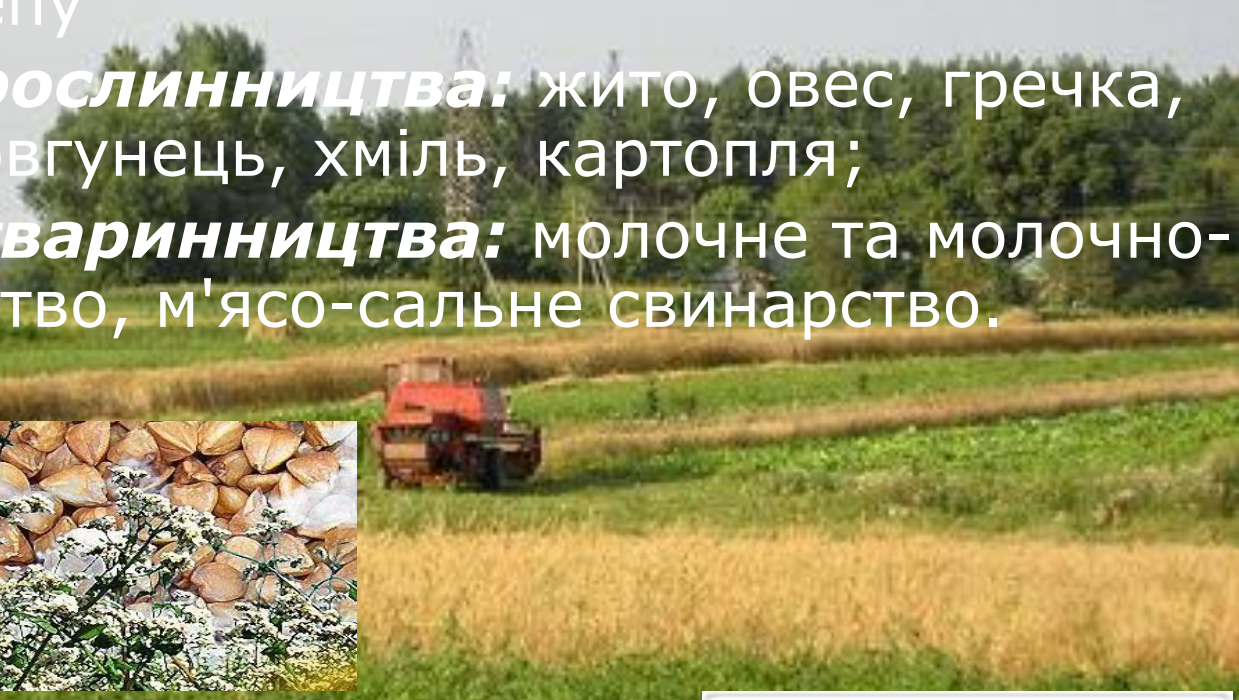

Зональна спеціалізація сільського господарства

- **Поліська** – більша частина Полісся й прилеглі райони лісостепу

Спеціалізація рослинництва: жито, овес, гречка, горох, льон-довгунець, хміль, картопля;

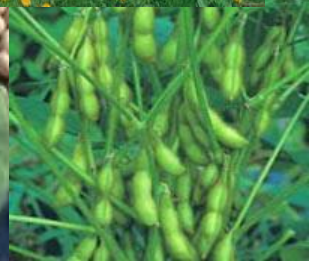
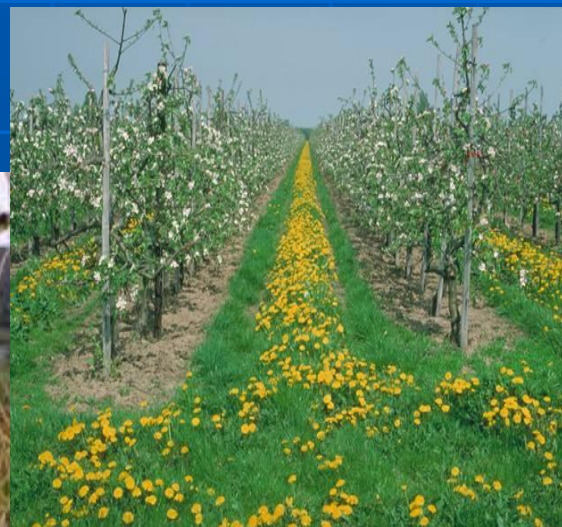
Спеціалізація тваринництва: молочне та молочно-м'ясне скотарство, м'ясо-сальне свинарство.

Лісостепова – більша частина лісостепу й прилеглі райони

Спеціалізація рослинництва: озима пшениця, кукурудза на зерно та зелений корм, цукрові буряки, овочі, фрукти;

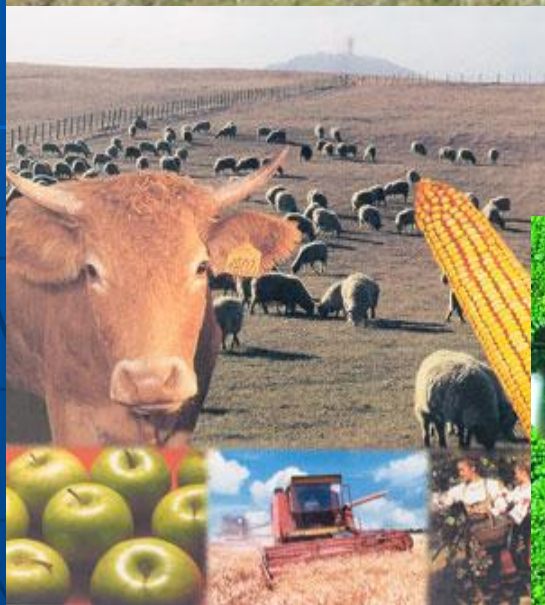
Спеціалізація тваринництва: молочно-м'ясне та м'ясо-молочне скотарство, м'ясо-сальне свинарство, птахівництво, ставкове рибництво, шовківництво та бджільництво.

■ **Степова** – більша частина степу

Спеціалізація рослинництва: озима пшениця, кукурудза, просо, квасоля; соняшник, тютюн, коноплі; кавуни, дині; рис і соя; садівництво, овочівництво, виноградарство;

Спеціалізація тваринництва: м'ясо-молочне та м'ясне скотарство, свинарство, вівчарство.

Карпати і Кримські гори – переважає тваринництво: скотарство, вівчарство, а також садівництво і виноградарство.

Приміські сільськогосподарські райони – овочівництво, ягідництво, молочне скотарство, свинарство, птахівництво.

